

Seria Policy Brief cuprinde texte bazate pe surse publice. Opiniile exprimate reprezintă punctele de vedere ale autorilor.

Câteva observații despre situația Iranului și balanța de putere în zona Golfului Persic după victoria lui Hassan Rohani în alegerile prezidențiale

Dr. Florin DIACONU

Alegerile prezidențiale din Iran, desfășurate la 14 iunie a.c., au fost câștigate, încă din primul tur, de clericul Hassan Rohani¹ (a cărui orientare politică este descrisă de diverse surse deschise în chip foarte diferit: „reformator”, „moderat” sau doar „pragmatic”). După publicarea de către agenții și ziare occidentale, ca și din Orientul Mijlociu² a unui număr notabil de materiale de presă care făceau trimitere la rezultate parțiale tot mai consistente, ca și la opinii ale unor specialiști care vorbeau despre o eventuală victorie a lui Rohani – sau cel puțin despre un număr mare de voturi în favoarea acestuia – în seara zilei de 15 iunie, la ora locală 20 și 26 de minute, *IRNA*, agenția de presă oficială a Iranului, anunța: „URGENT – Hassan Rohani declarat președinte cu o victorie electorală clară”. Știrea preciza și că Rohani a câștigat „majoritatea voturilor”, iar victoria sa a fost anunțată public chiar de către ministrul iranian de Interne, Mostafa Mohammad Najjar³.

¹ Pentru biografia politică a lui Hassan Rohani (inclusiv elemente care îl prezintă ca fiind *un apropiat* al ayatollahului Khamenei, ca și al predecesorului acestuia, ayatollahul Khomeini) vezi, între altele, „Profile: Iranian president-elect Hassan Rohani”, material *Radio Free Europe / Radio Liberty*, 15 iunie 2013, accesat la adresa de Internet www.rferl.org/content/iran-profile-president-rohani/25018291.html

² Așa de exemplu, la 15 iunie, la ora 14.50 GMT (ceea ce înseamnă, pentru Iran, ora locală 19.20), *Al Jazeera* prelua o știre *AP* care preciza că, după numărarea a aproape două treimi din voturi, se conturează o victorie a lui Rohani, în favoarea căruia s-au pronunțat cam 51 % dintre alegători – vezi „Latest results put Rouhani ahead in Iranian poll”, știre *Al Jazeera* publicată la 15 iunie 2013, accesată la adresa de Internet www.aljazeera.com/news/middleeast/2013/06/201361522643286979.htm

³ Vezi textul știrii „URGENT – Hassan Rohani declared President with landslide victory” pe site-ul *IRNA*, la adresa de Internet www.en.irna.ir

Rezultatul alegerilor pare a fi legat în mod direct de o nemulțumire populară crescândă față de scăderea nivelului de trai în Iranul ultimilor ani (deci față de aspecte importante ale performanței politice și în plan economic a președintelui Ahmadinejad), precum și de talentul politic, ca și capacitatea de negociere ale lui Rohani. În legătură cu capacitatea lui Rohani – subliniată de mai mulți analiști, ca și comentatori de presă – de a constitui, dezvolta și folosi o foarte largă coaliție (alcătuită din elemente politice extrem de eterogene, dar foarte serios mobilizate de capacitatea sa notabilă de negociere), menționăm aici faptul că, potrivit datelor conținute de sondajele de opinie date publicității înainte de alegerile prezidențiale din 14 iunie, sprijinul politic pentru Rohani a crescut într-un ritm absolut spectaculos (dacă nu cumva vorbim despre un prim set de rezultate dat publicității într-o variantă deliberat și puternic deformată, din rațiuni politico-electorale, eventual în mod special pentru a sugera că Rohani are șanse cel mult marginale). La 26 mai, de exemplu, imediat după începutul oficial al campaniei electorale, un sondaj realizat de IRIB. Research (pe un eșantion de 15.000 de votanți) indica faptul că Rohani poate conta pe votul unei cote-părți de doar aproximativ 3 % din întregul electorat. Conform datelor acestui sondaj, la momentul respectiv Rohani era penultimul dintre candidați în ordinea preferințelor populare, depășindu-l doar pe Mohammad Gharazi, care avea în jur de 0,6 %. În același moment, Mohammad Baqer Ghalibaf era preferat de aproximativ 30 % din electorat, Saeed Jalili părea să poată mobiliza în favoarea sa cam 12 % din voturi, Ali-Akbar Velayati – în jur de 11%, Gholam-Ali Haddad-Adel avea 7 %, tot 7 % intenție de vot avea și Mohsen Rezaei, iar Mohammed Reza Aref avea în jur de 6 %, în condițiile în care numărul total de nehotărâți era încă foarte mare, de 23,4 5 din numărul total al alegătorilor. La 10 iunie, respectiv după doar două săptămâni, un nou sondaj de opinie (realizat de Aftab) indica faptul că numărul total al celor nehotărâți se redusese semnificativ (de la 23,4 % din electorat la doar 9,7%), iar Rohani ajunsese deja la 27,2 % din preferințele electoratului (ceea ce înseamnă o creștere de peste nouă ori în doar 15 zile). Potrivit datelor sondajului de opinie din 10 iunie, realizat pe un eșantion și mai consistent, de 17.500 votanți, al doilea plasat în preferințele alegătorilor era Ghalibaf, cu 20,1 %, urmat de Aref (cu 14,6 %), de Rezaei (cu 10,7%), de Velayati (cu 9,1%), de Jalili (cu 5,1 %), de Haddad-Adel (cu 2,5 %) și de Gharazi (cu doar aproximativ 1 %)⁴. Altfel spus, în timp spre sfârșitul lui mai Rohani putea conta pe un număr

⁴ Pentru aceste cifre vezi, între altele, Ben Piven and Ben Willers, „Infographic: Choosing Iran's next president”, material publicat de Al Jazeera la data de 11 iunie 2013, accesat la adresa de Internet <http://www.aljazeera.com/indepth/interactive/2013/06/2013611135620419515.html>

de votanți de zece ori mai mic decât acela al susținătorilor primului plasat în sondaje, precum și de patru ori mai mic decât acela al partizanilor celui plasat pe locul doi, la 10 iunie același Rohani depășise deja cu aproape jumătate numărul susținătorilor lui Ghalibaf, precum și de peste cinci ori numărul susținătorilor lui Jalili.

Pentru a înțelege cât mai bine *semnificația reală*, în planul vieții politice *interne* iraniene (dar și în planul consecințelor *probabile* în domeniul politicii *externe* a acestui stat), a victoriei lui Rohani, credem că sunt utile câteva precizări. În primul rând, în ceea ce privește *raportul de forțe între conservatori și reformatori în viața politică iraniană*, facem aici apel la structura parlamentului de la Teheran. Susținătorii *conservatori* ai unei interpretări foarte stricte a preceptelor islamice, numiți *Osoulgarayan*) și descriși în destule ocazii, în special în lumea anglo-saxonă, cu termeni cum ar fi „neo-fundamentalști” sau „neo-conservatori” reprezintă o coaliție de dreapta care mixează o extremă rigiditate în chestiunile religioase și un naționalism militant (apropiat, în bună măsură, de caracteristicile naționalismelor hipertrofiate și agresiv-expansioniste din Europa sfârșitului secolului al 19-lea). În acest segment al spectrului politic iranian se găsește și partidul *Abadgaran* al președintelui Ahmadinejad, care este „puternic legat de Gărzile Revoluționare”; conservatorii aveau, conform datelor din 2012, 182 de locuri în parlamentul iranian. *Reformiștii* (numiți *Islah Taliban*), grupare fondată în 1997 pentru a susține planurile lui Mohammad Khatami de liberalizare lentă și atent controlată, în interiorul unui sistem de referință ce nu aducea atingere interpretării șiite rigide a preceptelor islamice, constituie o entitate politică de asemenea eterogenă (alcătuită din vreo 18 partide și organizații), cu orientări economice centriste și orientată spre politici sociale plasate înspre stânga) aveau, în structura din 2012 a parlamentului iranian, doar 75 de locuri (alte 14 mandate fiind alocate pentru minoritățile religioase, iar 19 mandate fiind deținute de independenți)⁵. Altfel spus, *conservatorii și ultra-conservatorii reprezintă, în parlamentul de la Teheran, o forță de două ori și jumătate mai numeroasă decât pro-reformiștii*. Acest raport de forțe de 2,5/1 în favoarea conservatorilor – cel mai probabil compatibil, chiar dacă doar în linii mari, cu ponderea celor două orientări în masa electoratului – pare să indice, foarte clar, că *Rohani a câștigat acum alegerile prezidențiale cu un sprijin decisiv venit și din partea votanților de orientare*

⁵ Pentru aceste cifre care radiografiază raportul de forțe între conservatori și pro-reformiști vezi segmentul intitulat „Ideological divisions”, în Ben Piven and Ben Willers, „Infographic: Choosing Iran's next president”, material publicat de *Al Jazeera* la data de 11 iunie 2013, accesat la adresa de Internet <http://www.aljazeera.com/indepth/interactive/2013/06/2013611135620419515.html>

conservatoare (și aceasta dintr-un motiv extrem de simplu: luând în calcul, ca instrument de măsură și control, distribuția locurilor în parlament în funcție de orientarea ideologică, pro-reformiștii reprezintă, în total, doar în jur de 28-29 % din masa electoratului, iar Rohani a câștigat peste 50 % din numărul total al voturilor valide de la 14 iunie; aceasta înseamnă că, până și în măsura în care în favoarea sa au votat, să zicem, absolut toți susținătorii pro-reformiștilor, cel puțin două cincimi dintre susținătorii lui Rohani sunt votanți conservatori și ultra-conservatori).

Victoria lui Rohani a dus – și subliniem aceasta – la *manifestări masive ale bucuriei mulțimilor*, în special în orașele mari. Există, de exemplu, relatări despre faptul că, după anunțarea rezultatelor alegerilor, „locuitorii Teheranului au dansat în stradă toată noaptea”, mulți dintre ei îmbrăcați cu haine sau purtând însemne dominate de culoarea de campanie electorală a lui Rohani. Unii dintre manifestanți cântau „La revedere, la revedere, Ahmadi!”, iar alții strigau „Asta-i chiar petrecerea de adio pentru Ahmadinejad!”⁶. De asemenea, amintim aici și că există un *nivel extrem de ridicat al așteptărilor și speranțelor populare legate de viitorul președinte*, iar unele segmente ale presei iraniene au făcut deja trimitere directă la această trăsătură a mentalului colectiv. Ziarul pro-reformist *Etemad* a publicat, de exemplu, pe prima pagină o fotografie cu un Rohani zâmbitor, făcând semnul clasic al victoriei, cu degetul arătător și cel mijlociu configurând un V, împreună cu textul „un salut adresat Iranului și șeicului speranței”⁷ (cu mențiunea că echivalentul cel mai potrivit al termenului *șeic* este, în acest caz, termenul *prinț*, uzual în spațiul politic european). Menționăm aici și faptul că, exact ca o consecință a unei speranțe publice *masive*, moneda națională iraniană s-a apreciat cu aproximativ 10 % în primele 6-7 zile de după victoria electorală a lui Rohani, fără ca situația economică reală să sufere însă modificări pozitive pe măsură⁸. Într-o asemenea conjunctură, opinia noastră este că *unul dintre riscurile politice foarte importante cu care se va confrunta Rohani este acela al posibilității ca un nivel al performanței prezidențiale – și mai ales al*

⁶ Ladane Nasser, Kambiz Foroohar și Yaganeh Salehi, „Iranians celebrate surprise Rohani win as reason for hope”, știre *Bloomberg* publicată la 16 iunie 2013, text accesat la adresa de Internet www.bloomberg.com/news/2013-06-15/rohani-clinches-iran-presidency-in-surprise-victory.html

⁷ „AP Analysis: Iran’s new moderate president may offer buffers for hardliners at top”, știre *Associated Press*, preluată de *Washington Post* și publicată la 16 iunie, la adresa de Internet http://www.washingtonpost.com/world/middle-east/ap-analysis-irans-new-moderate-president-may-offer-buffers-for-hardliners-at-top/2013/06/16/2cba8ed4-d6aa-11e2-ab72-3f0d51ec1628_story.html

⁸ „Iranian rial climbs 10 percent as hopes grow over new president”, știre *Reuters* publicată la 20 iunie 2013, accesată la adresa de Internet www.reuters.com/article/2013/06/20/iran-currency-id....

redresării economiei – mai scăzut decât îl doresc segmente foarte largi ale populației să genereze (mai devreme sau mai târziu) un nivel crescând de insatisfacție, cu consecințe politice greu de estimat.

Victoria electorală a lui Hassan Rohani a generat imediat reacții internaționale interesante și semnificative, dintre care amintim aici doar câteva. În cazul Statelor Unite ale Americii, identificăm mai multe nuanțe ale referirilor oficiale la Rohani și la perspectivele Iranului. Denis McDonough, de exemplu, care are actualmente un rol important la Casa Albă (*White House Chief of Staff*), i-a cerut lui Rohani, în cadrul unui interviu realizat și transmis de *CBS TV*, să-și pună în practică promisiunile de a îmbunătăți substanțial relațiile cu Occidentul. McDonough a afirmat, referindu-se la victoria electorală a lui Rohani: „o văd ca pe un semn potențial dătător de speranțe”⁹. Guido Westerwelle, ministrul de Externe al Germaniei, statul cel mai puternic din UE (ca și din segmentul european al NATO), a declarat că țara sa așteaptă ca Rohani să contribuie în mod serios la identificarea unei soluții diplomatice cât mai rapide în problema tensiunilor generate de programul nuclear al Teheranului. Înaltul demnitar german a cerut Iranului „să-și îndeplinească obligația de a proteja drepturile omului și să se străduiască să joace un rol constructiv în regiune”¹⁰. În cazul Israelului, reacțiile au fost imediate și extrem de puțin optimiste. Premierul Netanyahu a declarat – transmitea *Reuters* – că Rohani pur și simplu „nu contează”, fiindcă „nu el deține controlul”. Netanyahu a mai declarat, la foarte scurtă vreme după alegerile prezidențiale din Iran, și că acestea „reflectă în mod clar nemulțumirea poporului iranian față de regim, dar din păcate poporul iranian nu are puterea să schimbe ambițiile nucleare ale Iranului”. În aceste condiții, Netanyahu a cerut partenerilor occidentali ai țării sale „să mențină cu fermitate solicitările adresate Iranului și să mențină cu fermitate sancțiunile”¹¹, până ce Teheranul va renunța la programul său de înarmare nucleară care, credem, amenință în

⁹ „AP Analysis: Iran’s new moderate president may offer buffers for hardliners at top”, știre *Associated Press*, preluată de *Washington Post* și publicată la 16 iunie, la adresa de Internet http://www.washingtonpost.com/world/middle_east/ap-analysis-irans-new-moderate-president-may-offer-buffers-for-hardliners-at-top/2013/06/16/2cba8ed4-d6aa-11e2-ab72-3f0d51ec1628_story.html

¹⁰ „Iran’s president-elect says economy will take time, consults with parliament”, știre *Associated Press (AP)*, preluată de *Washington Post* și publicată la 16 iunie 2013, la adresa de Internet http://www.washingtonpost.com/world/middle_east/iran-stock-market-climbs-for-2nd-day-after-reformist-backed-presidents-victory/2013/06/16/3de6a4de-d652-11e2-ab72-3f0d51ec1628_story.html

¹¹ Crispian Balmer, „Iranian discontent unlikely to bring nuclear change: Israel”, material *Reuters* publicat la 17 iunie 2013, accesat la adresa de Internet <http://www.reuters.com/article/2013/06/17/us-israel-netanyahu-idUSBRE95G0JT20130617>

mod clar nu numai echilibrul de putere din Golf, ci echilibrul de putere și stabilitatea regională în întreg Orientul Mijlociu.

Și maniera în care au reacționat actori politici arabo-musulmani din Orientul Mijlociu este interesantă. *Aliații regionali ai Teheranului au reacționat într-o manieră semnificativă la vestea victoriei lui Rohani în alegeri.* Agenția oficială de presă siriană, de exemplu, a publicat o știre care face trimitere la faptul că președintele Assad a declarat că are intenția de a dezvolta cooperarea cu Teheranul, în special „împotriva unor comploturi ce vizează agresiunea, hegemonia, ca și violarea suveranității naționale în regiunea noastră”. Alt partener regional important al Iranului, mișcarea libaneză *Hezbollah*, l-a felicitat pe Rohani, iar Hassan Nasrallah, liderul principal al mișcării, a afirmat că rezultatul alegerilor prezidențiale din Iran „a reînviat marile speranțe ale tuturor prietenilor... și fraților arabilor, musulmanilor și popoarelor oprimate”¹². *Subliniem aici în mod special faptul că atât ceea ce declară Assad, cât și ceea ce declară Nasrallah par să indice convingerea ambilor lideri că politica externă a Iranului nu se va modifica și că, prin urmare, atât Siria cât și Hezbollah vor putea să beneficieze și în continuare, din plin, de sprijinul politic și militar al Teheranului.*

În Siria, inamicii declarați ai regimului Assad i-au cerut lui Rohani să ia măsuri care să conducă la o diminuare a sprijinului oferit Damascului în special din rațiuni geostrategice. *Coaliția Națională Siriană*, entitate ce reunește mai multe grupări importante de opoziție care luptă împotriva regimului Assad, a declarat public: „credem că e de datoria noastră să-i cerem președintelui ales al Iranului să îndrepte greșelile făcute de conducerea iraniană”, transmite *Al Jazeera*.

Tot *Al Jazeera* face trimitere și la *atitudinea și reacțiile statelor sunnite din Golf*. Imediat ce rezultatele votului din Iran au fost făcute publice, *mai multe din statele mijlocii și mici din zona Golfului Persic (Emiratele Arabe Unite, Bahrainul, Kuweitul și Qatarul) l-au felicitat pe Rohani.* *Al Jazeera* sublinia, la 16 iunie, că „doar Arabia Saudită nu a făcut încă nici un fel de comentarii legate de victoria” lui Rohani, precum și faptul că „statele din Golf

¹² „Iran’s president-elect says economy will take time, consults with parliament”, știre *Associated Press (AP)*, preluată de *Washington Post* și publicată la 16 iunie 2013, la adresa de Internet http://www.washingtonpost.com/world/middle-east/iran-stock-market-climbs-for-2nd-day-after-reformist-backed-presidents-victory/2013/06/16/3de6a4de-d652-11e2-ab72-3f0d51ec1628_story.html

conduse de sunniți sunt îngrijorate de țara vecină, dominată de șiiți, în special din cauza ambițiilor nucleare și a presupusului sprijin acordat de Iran opoziției šiite din Bahrain, unde protestele continuă să se desfășoare”. „Abia așteptăm să lucrăm împreună pentru binele acestei regiuni, ca și pentru binele popoarelor din Emirate și din Iran”, i-a transmis lui Rohani, prin intermediul unei telegrame, liderul Emiratelor Arabe Unite, șeful Khalifa bin Zayed al-Nahyan. Menționăm aici că Emiratele Arabe Unite au litigii teritoriale serioase cu Iranul, țară pe care o acuză că ocupă în mod abuziv, încă din 1971, trei insule aflate *de jure* în posesia EAU¹³. Tonul general al mesajelor adresate lui Rohani de către conducătorii țărilor sunnite mici sau relativ mici din Golf reflectă, credem, *îngrijorarea constantă generată de un Iran puternic și cu certe ambiții hegemonice la nivel regional, ca și o oarecare cantitate de speranță legată de o eventuală destindere regională (posibilă, dar – așa cum indică numeroase informații la care ne vom referi în partea finală a acestui studiu – nu neapărat foarte probabilă)*.

*E deja foarte clar că Rohani se va confrunta, între altele, cu sarcina deosebit de dificilă de a depăși – nu e încă deloc clar cum – dificultățile economice foarte serioase generate de sancțiunile internaționale menite să stopeze programul nuclear cu semnificativ și indiscutabil potențial militar al Iranului. Cele mai recente sancțiuni, adoptate de SUA chiar la începutul lui iunie a.c., cu doar câteva zile înainte de alegerile prezidențiale câștigate de Rohani, țintesc în mod direct moneda iraniană, ca și sectoare vitale ale economiei. Jay Carney, purtător de cuvânt al Casei Albe, anunța, transmite *Al Jazeera*, chiar în momentul adoptării acestor noi și severe sancțiuni că „pașii întreprinși astăzi sunt parte a atitudinii hotărâte a președintelui Obama de a face astfel încât Iranul să nu dobândească arme nucleare, ridicând costurile atitudinii de sfidare a Iranului față de comunitatea internațională”. Valurile succesive de sancțiuni adoptate în ultimii ani de către ONU, UE și SUA au generat deja efecte extrem de serioase, moneda națională iraniană pierzându-și, de exemplu, doar în ultimii doi ani în jur de două treimi din valoarea sa¹⁴ (scădere *parțial și temporar* compensată de aprecierea amintită în rândurile de mai sus).*

¹³ „US prepared to 'engage Iran directly' ”, știre *Al Jazeera* publicată la 16 iunie 2013, accesată la adresa de Internet <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2013/06/2013615193023927274.html>

¹⁴ „Iran: The real cost of sanctions”, știre *Al Jazeera* publicată la data de 5 iunie 2013, accesată la adresa de Internet www.aljazeera.com/programmes/insidestory/2013/06/201365928843270.htm

În legătură cu starea actuală și cu perspectivele economiei iraniene, semnificativ ni se pare faptul că Rohani a declarat, chiar a doua zi după ce oficialitățile de la Teheran au luat act de victoria sa în alegerile prezidențiale, că problemele foarte serioase ce s-au acumulat în economie nu pot fi rezolvate „peste noapte”. *Rata inflației, afirmă surse de presă occidentale, a depășit în Iran 30 %, iar șomajul afectează în jur de 14 % din populația activă.* Este clar, subliniază analiștii, că *sancțiunile internaționale deja extrem consistente, adoptate împotriva Iranului în condițiile în care Teheranul își continuă în ritm tot mai rapid programul nuclear, au efecte tot mai vizibile asupra economiei iraniene, ca și asupra nivelului de trai al populației.* Rohani a discutat deja, la 16 iunie, cu Ali Larijani, președintele Parlamentului dominat cu lejeritate de conservatori, în special pe teme economice, dar și în legătură cu lista membrilor viitorului guvern, mai relatează *Washington Post*. Aceeași sursă de presă subliniază faptul că Rohani a declarat deja că are de gând să discute mai consistent cu comunitatea internațională, dar că „el are puțină autoritate asupra activităților nucleare” care au generat în mod direct sancțiuni internaționale tot mai extinse și mai aspre.¹⁵ Menționăm aici și faptul că situația economică realmente dificilă a constituit o temă de campanie inteligent și des utilizată de Rohani. Acesta, relatează șeful biroului AP din Dubai (om cu 15 ani de experiență în redactarea de materiale legate direct de Iran), își întreba frecvent alegătorii: „În care are familie nu există, astăzi, cineva care să nu aibă loc de muncă?”. Acelorași alegători, Rohani le spunea și că „dacă administrația avea un plan, problema aceasta (a șomajului masiv și deja cronicizat – n.n.) n-ar fi putut fi rezolvată cumva?”¹⁶.

Pentru a construi – desigur, cu *toate* precauțiile necesare – un set operațional de predicții legate de dinamica Iranului pe arena internațională în perioada ce urmează (în special după ce, în august a.c., Rohani își va începe în mod efectiv mandatul), *merită, credem, să insistăm în mod deosebit asupra problemei raporturilor reale de putere la Teheran, raporturi care influențează decisiv și marja de libertate de care se bucură Rohani.* În legătură cu *marja foarte redusă de libertate de acțiune* pe care o are Rohani, este util să amintim faptul că, a doua zi

¹⁵ „Iran’s president-elect says economy will take time, consults with parliament”, știre *Associated Press (AP)*, preluată de *Washington Post* și publicată la 16 iunie 2013, la adresa de Internet http://www.washingtonpost.com/world/middle_east/iran-stock-market-climbs-for-2nd-day-after-reformist-backed-presidents-victory/2013/06/16/3de6a4de-d652-11e2-ab72-3f0d51ec1628_story.html

¹⁶ „AP Analysis: Iran’s new moderate president may offer buffers for hardliners at top”, știre *Associated Press*, preluată de *Washington Post* și publicată la data de 16 iunie, la adresa de Internet http://www.washingtonpost.com/world/middle_east/ap-analysis-irans-new-moderate-president-may-offer-buffers-for-hardliners-at-top/2013/06/16/2cba8ed4-d6aa-11e2-ab72-3f0d51ec1628_story.html

după ce au fost comunicate rezultatele alegerilor prezidențiale, viitorul președinte – care își va începe mandatul în luna august – s-a întâlnit cu ayatollahul Ali Khamenei, Conducătorul Suprem al regimului de la Teheran. Televiziunea publică iraniană a transmis că Rohani a primit de la Khamenei „indicațiile necesare” pentru activitatea sa viitoare, dar nu a oferit amănunte suplimentare¹⁷. Dar chiar și simpla expresie mai sus citată este suficientă pentru a înțelege, foarte clar, care sunt raporturile reale de putere la Teheran, precum și faptul că *Rohani are, credem, puține șanse de a fi altceva decât un executant al deciziilor lui Khamenei.*

În legătură cu *intențiile lui Rohani în ceea ce privește politica externă*, ca și în legătură cu *marja de libertate de acțiune de care el va dispune* în chestiuni *majore* legate de interesele regionale și trans-regionale ale Teheranului, avem deja *câteva* informații interesante. Chiar dacă *insuficiente* pentru a contura cu maximă precizie și foarte în amănunt viitoarea poziție a lui Rohani în legătură cu politica externă a Teheranului, informațiile în cauză oferă însă o *perspectivă mai clară* asupra problematicii în cauză. Așa de exemplu, la 23 iunie 2013, adică la nici 10 zile după alegerile prezidențiale pe care le-a câștigat, Rohani „a respins” ideea unei „*intervenții militare străine în Siria*”, relatează *PressTV*¹⁸. Cu aceeași ocazie, Rohani preciza, într-o convorbire telefonică cu președintele Libanului, că „*politica Republicii Islamice Iran este aceea de a ajuta națiunile și guvernele din regiune*”, precum și că „*nu crede că problemele din regiune, în mod special cele din Siria, pot fi rezolvate cu mijloace militare*”; cu aceeași ocazie, Rohani a subliniat și interesul Teheranului pentru „*o încetare a focului*” în Siria. Tot la 23 iunie 2013, Rohani s-a întâlnit, la Teheran, cu Adnan Mansour, ministrul libanez de Externe. Pe parcursul convorbirii, cele două părți au discutat pe tema „*relațiilor bilaterale și a evoluțiilor regionale*”, cu concluzia că ambele țări „*au o viziune comună despre stoparea livrării de arme către militanții din Siria*”¹⁹. *Subliniem aici faptul că ideea unui sprijin substanțial (inclusiv unul militar) acordat diverselor grupări siriene care luptă împotriva regimului Assad fusese discutată, din nou, cu doar câteva zile înainte de declarațiile deja citate ale lui Rohani, la*

¹⁷ „Iran’s president-elect says economy will take time, consults with parliament”, știre *Associated Press (AP)*, preluată de *Washington Post* și publicată la 16 iunie 2013, la adresa de Internet http://www.washingtonpost.com/world/middle_east/iran-stock-market-climbs-for-2nd-day-after-reformist-backed-presidents-victory/2013/06/16/3de6a4de-d652-11e2-ab72-3f0d51ec1628_story.html

¹⁸ Rețea de televiziune iraniană, ce emite, 24 de ore din 24, de la Teheran, în limba engleză – pentru mai multe amănunte vezi www.presstv.ir, ca și www.en.wikipedia.org/wiki/Press_TV

¹⁹ „Iran’s Rohani dismisses foreign military intervention in Syria”, știre publicată de rețeaua de televiziune iraniană *Press TV* la data de 24 iunie 2013 și accesată la adresa de Internet www.presstv.ir/detail/2013/06/24/310549/rohani-rejects-military-bids-in-syria/

Doha, de către importanți responsabili politici europeni, arabi și americani (SUA fiind reprezentată la aceste discuții chiar de către Secretarul de Stat John Kerry)²⁰. Acest episod indică, și anume cu destulă claritate, faptul că *Rohani se opune explicit deciziei americane de a sprijini, la nevoie inclusiv cu armament, opoziția din Siria și este interesat, pe de altă parte, în stabilizarea cât mai grabnică a situației din această țară în favoarea regimului Assad (pe care diversele grupări insurgente siriene nu par a fi capabile să-l înlăture fără un consistent sprijin militar extern)*. Altfel spus, cel puțin deocamdată și cel puțin în chestiunea siriană, *Rohani nu pare a fi deloc mai flexibil sau mai nuanțat decât Ahmadinejad și Khamenei*. Și, concluzionăm, *dacă această orientare continuă și se va manifesta și în legătură cu alte teme și probleme, va deveni foarte clar că Rohani este fie un partizan al continuității neîntrerupte în ceea ce privește politica externă cu serioase elemente anti-occidentale, fie că el nu are nici o posibilitate reală de a modifica în chip într-adevăr semnificativ liniile centrale ale orientărilor geostrategice ale Teheranului*. În ambele variante, Iranul ar putea continua să fie, de jure și de facto, dincolo de o tehnică discursivă ceva mai „îndulcită” a lui Rohani, în coliziune deschisă cu o seamă de interese geostrategice majore ale Occidentului și în special ale SUA (și partenerilor regionali din Orientul Mijlociu ai Washingtonului).

Menționăm aici și faptul că în special surse deschise israeliene se arată a fi, la fel ca și voci foarte influente din rândul elitei politice israeliene (am făcut deja trimitere, în paginile anterioare, la opiniile premierului Netanyahu), *extrem de rezervate* (ca să nu spunem pesimiste) atunci când vorbesc despre semnificația reală a victoriei electorale a lui Rohani. Așa de exemplu, influentul *Jerusalem Post* publica, la 16 iunie 2013, un text intitulat *Analiză: ce înseamnă alegerea lui Rohani?*, ce cuprinde și următorul fragment pe care îl considerăm a fi extrem de semnificativ: „e puțin probabil ca clericul să modifice pozițiile strategice ale Iranului, dar el ar putea opera anumite retrageri tactice pentru a face față presiunilor internaționale și interne”²¹. Dar scepticismul în legătură cu ceea ce va întreprinde (sau cu ceea ce *va fi lăsat să întreprindă*) președintele Rohani este prezent nu numai în presă, ci și în afirmațiile unor specialiști cu notorietate în lumea academică. Așa de exemplu, Alireza Nader, actualmente

²⁰ „Saudi says ‚cannot be silent’ at Iran, Hezbollah role in Syria”, știre *Reuters* publicată la 25 iunie 2013, la adresa de Internet www.reuters.com/article/2013/06/25/us-saudi-syria-id ...

²¹ Ariel Ben Solomon, „Analysis: What does the election of Rohani mean?”, în *The Jerusalem Post*, 16 iunie 2013, la adresa de Internet www.jpost.com/Diplomacy-and-Politics/Analysis-What-does-the-election-of-Rohani-mean-316675

senior international policy analyst la *RAND Corporation* (și fost *research analyst* la *Center for Naval Analyses*) afirma, citat fiind de *CNN* la 14 iunie, înainte de momentul în care a devenit clar că Rohani e câștigătorul alegerilor, că, indiferent cine va fi viitorul președinte la Teheran, va fi „una din cele mai vizibile figuri”, dar „nu va fi și cel mai puternic om din Iran”. Mai mult, opina Nader, „oricine va fi președinte, va avea mâinile destul de legate de către Gărzile Revoluționare, dacă acestora nu le va conveni cu adevărat ce întreprinde”²² succesorul lui Ahmadinejad.

²² Ben Brumfield, Laura Smith-Spoark și Greg Botelho, „Results from Iranian presidential election start to trickle in”, articol *CNN* publicat la data de 14 iunie 2013, accesat la adresa de Internet www.edition.cnn.com/2013/06/14/world/meast/iran-elections/index.html?iref=allsearch